

ЗМІСТ

Передмова	5
Мантія сторінок	7
У тихому куточку	11
Enfant terrible	20
Dior у Німеччині, аромат Парижу	25
Париж — свято	28
Les enfants terribles	30
Сніданок у Ritz	37
В оточенні примар	40
Вельми стриманий юнак	43
Неважливі новини	46
Відчуття епохи	49
Народження легенди	52
Клан Лагерфельда	55
Карл і Елізабет	59
Вибіркова схожість	62
Кайзер Карл	67
Втеча від привида	71
Чисте й нечисте	73
Небезпечні зв'язки	80
Власник замку	83

Метелик, підхоплений бурею	88
На схилі дня	93
Увесь спектр	96
«Що? Chanel!»	98
Парижанка	104
По центру столу	107
Кінець епохи	110
Дуже високе кохання	114
Кутюр'є і королева-мати	121
Змерзла зірка	124
Трансформація	129
Популярний денді	136
Один на сцені	141
Не лишаючи сліду	145
Епілог	148
Бібліографія	151
Подяка	156

ПЕРЕДМОВА

І дня не минає, щоб його прес-служба не оголосила про початок нової співпраці, нового архітектурного проекту, про нову колекцію. Ось уже понад шістдесят років Карл Лагерфельд безупинно, в шаленому ритмі, генерує творчі ідеї і щоразу ідеально передає дух часу.¹

Його неперевершена проникливість, талант переходити від епохи до епохи роблять його унікальним творцем, завжди присутнім поруч із манекенницями, бо він сам малював кожну з моделей, які демонструвалися під час дефіле серед декорацій, що нагадують скриньку для коштовностей.

За найменшими фактами життя Карла Лагерфельда, за його жестами стежив не лише світ моди. Його аура значно виходила за межі подіумів. Він став іконою, майже міфом. Він один є цілою віхою в історії моди.

Лагерфельд — німець, але саме у Франції він вирішив стати Карлом, персонажем, створеним з різноманітних шматочків, живим логотипом у чорних, сірих та білих кольорах, який являє собою цілий світ.

---

¹ Книжка “Le Mystère Lagerfeld” побачила світ 6 лютого 2019 року, за два тижні до смерті всесвітньовідомого модельєра.

ТАЄМНИЦЯ НА ІМ'Я ЛАҒЕРФЕЛЬД

Його успіх ґрунтується на мистецтві жити лише теперішнім, ніколи не повертатися в минуле. Утримувати рівновагу тут доволі складно, але саме вона дозволяє йому бути водночас сучасним та позачасовим. І так тривалий час.

Авжеж, за легендою стоїть людина. Та історія. Говорити про одну не можна без іншої. Відкрити її означає знайти джерело неімовірного успіху, якого не було ні в кого іншого. Відчути дух і написати портрет.

МАНТІЯ СТОРІНОК

На всіх вулицях майорять прапори. В окрузі готуються до акції протесту. Того червня 2016 року сонце освітлює площу Бастилії, підсвічує фасад оперного театру. Всередині, поруч зі сценою, звуки міста майже не чути, їх приглушують важкі чорні завіси. Тут майже холодно. Раптом з-поза лаштунків, із темряви з'являється обрис. Щоб не перечепитись, чоловік, який вважає, що за ним не спостерігають, на мить знімає чорні окуляри. В його погляді — щось схоже на тугу, збентеження. Він ступає до ореола світла, що летиться з арки.

Його помічають журналісти, які чекають уже понад годину. Вони хапаються за фотоапарати, розмахують мікрофонами, вмикають прожектори. Чоловік розправляє плечі, знову надягає окуляри й робить крок уперед, примружуючись від спалахів фотоапаратів.

Карл Лагерфельд, батько моди, плодовитий творець *Chanel*, *Fendi* та власного бренду, приїхав на репетицію балету Джорджа Баланчина «Квартет Брамса—Шенберга», до якого він створював костюми на прохання директора паризького Оперного театру Бенжамена Мільп'є. На ньому біла сорочка, чорна краватка, вузький піджак, волосся звично перехоплене стрічкою. Він з'являється як

привид. Сидячи в залі в оточенні своїх радників, він милується хореографією. Виструнчився, не зводить поглядів з танцюристів. Не знімає своїх чорних окулярів.

Менш ніж за годину він виходить на сцену. Його оточують журналісти, він відповідає на питання. Відповідає дуже майстерно; це стало для нього більше ніж звичкою. Протягом кількох хвилин він видає чіткі, калібровані відповіді. Таке відчуття, що закінчилося чергове дефіле. За спиною в нього велика темна завіса, яку він створив для декорацій. На ній зображений замок у тумані, навіяний спогадами про місце, де йому довелося жити. Сьогодні вдень на сцені Опери Бастилії перетнулися два, здавалося б, протилежні всесвіти: сучасність ікони моди, слава якої дорівнюється славі поп-зірки, та ностальгічні спогади вмираючого світу. Насправді вони тісно пов'язані. Одне ховає в собі інше. Їх поєднує сум. Цей погляд. За чорно-білою «маріонеткою», з якою полюбляє порівнювати себе Кайзер моди¹, ховається складна історія, складніша, не така проста, як здається.

Повертаючись у тінь лаштунків, кутюр'є ніби зникає за непрозорою завісою власної легенди. Журналістам зрозуміло, що час вимкнути камери, прибрати мікрофони. У цій недослідженій невидимій зоні завжди відчувається якась таємниця, що іноді викликає страх.

Модельєр сідає в автомобіль, пункт призначення невідомий.

Його квартира на лівому березі, на набережній, вікна виходять на Сену. Щоночі біле світло, що ллється звідти, освітлює річку. Вікна матові, ніколи не відчиняються. Потрапити до потаємного лігва неможливо. За давніми кам'яними стінами будинку квартира площею понад триста квадратних метрів, оформлена в ультра-сучасному стилі. Справжній космічний корабель. Як і у фільмі, режисером якого міг би бути Стенлі Кубрик, сірі, білі та сріблясті меблі, навіть холодильник на кухні з нержавіючої сталі, заповне-

---

¹ Françoise-Marie Santucci, Olivier Wicker «Lagerfeld, mercenaire de la provocation», *Libération*, 13 листопада 2004.

ний колою-лайт, схоже, вже кілька тисяч років чекають на своїх власників. Єдиний слід недавнього перебування тут людини — стоси аркушів паперу, книжок та газет, що порушують плавні лінії футуристичного декору. Квартира може здаватися аскетичною, та насправді вона дуже функціональна. «Це місце для того, щоб поспати, прийняти ванну та попрацювати»¹,— пояснює Карл Лагерфельд. На столику зі штучного каменю лежать окуляри. Трохи подалі — пара шкіряних рукавичок. «Уявіть Карла в тиші своєї кімнати, як він знімає чорні окуляри, накладний комірець, розпускає волосся... Хто лишиться? Ніхто не знає. Він живе в масці. І бережися той, хто захоче її зняти»²,— застерігає колишня модна редакторка Figaro Джені Самет.

Карл Лагерфельд має певні звички. «Мені подобається повертатися ввечері додому, це перевага приватних літаків. Я чоловік порядний і ночую завжди вдома! Це все через Шупетт».³ На підлозі вимальовується деформована тінь священної бірманської кішки. Чи справді її господар сьогодні вдома? Кутюр'є здатен на подвиги — ніколи не буває там, де уявляє його вся планета.

Уздовж стін, які можна пересувати, тягнуться стелажі з матового скла. На них розташувалась величезна бібліотека. Сотні книжок заповнюють їх від підлоги до стелі. Книги — його життя, читання, «важка хвороба, нав'язлива патологія»⁴, яку, за його словами, лікувати він не хоче. Модельєр може читати двадцять книг одночасно, він має кілька бібліотек, принаймні стільки ж, скільки будинків. Утім, з-поміж трьохсот тисяч книжок, присвячених мистецтву та фотографії, романів, філософських творів трьома мовами лише невеличка кількість томів ніколи його не залишала. Вони є частиною його історії — як реальної, так і вигаданої.

¹ Cédric Morisset «Dans le vaisseau amiral de Karl Lagerfeld», *AD*, 5 червня 2012.

² Інтерв'ю з автором.

³ Élisabeth Lazaroo «Karl Lagerfeld: Brigitte Macron a les plus belles jambes de Paris», *Paris Match*, 21 липня 2017.

⁴ Olivier Wicker «Karl Lagerfeld se livre. Une interview exclusive pour le magazine Obsession», *Le Nouvel Observateur*, 23 серпня 2012.

ТАЄМНИЦЯ НА ІМ'Я ЛАҒЕРФЕЛЬД

Таємна стрічка пов'язує між собою «Слова» Сартра з «Літом, що обпалює» Едуарда фон Кайзерлінга і віршами Катрін Поцці. Якщо зрозуміти цю логіку, можна усвідомити, як народжувалася легенда про Кайзера, персонажа романів, виписаного чорнилом тих часів.

Поміж книжок одна з перших його улюблених — «Беатриса» Бальзака... Німецький хлопчик років десяти висловив бажання прочитати роман, який знайшов на полиці в рідному домі. Елізабет, його мати, сказала, що для цього доведеться вивчити французьку. І він вивчив цю мову, а розшифрувавши оповідь, був заінтригований. «Я запам'ятав Беатрису в ложі, в рожевому мусліновому шалику, щоб приховати зморшки на шії в 32 роки. Я запитав матір: «Навіщо ця дурепа начепила шалик?»».¹

На іншій полиці ще одна книжка, «Про Німеччину». Слова мадам де Сталь викликають далекі образи іншої країни, іншого часу, які частково стали і власними. Це минуле, від якого так легко відмахнутися, не таке вже й далеке.

---

¹ Bayon «Karl Lagerfeld, entre les lignes de Keyserling», *Libération*, 6 листопада 2010.

У ТИХОМУ КУТОЧКУ

Крізь вікно великого білого особняка проникають останні промені холодного сонця. Вони підкреслюють найвиразніші охристі й чорні тони картини, що висить на стіні. Це репродукція «Круглого стола короля Фрідріха II в Сан-Сусі» Адольфа Менцеля. Роботу було написано 1850 року, але сцена, представлена на ній, відбулася століттям раніше, в центрі Європи епохи Просвітництва: одна з тих приватних вечерь, які король Пруссії, архетип деспота-просвітителя, влаштував у своєму Потсдамському палаці, своїй літній резиденції та місці, де можна було більш-менш вільно віддатися своїм утіхам.

Сцена відбувається в круглій кімнаті. Світло, що проникає крізь скляні двері, які ведуть до саду на терасі, допомагає врівноважити інтимну атмосферу трапези, підсилену бронзовими відтінками в елементах декору, та веселу, сонячну життєрадісність, яка наповнює кімнату. Купол підтримують коринфські колони, зі стелі спускається люстра з богемського кришталю. Монарх вечеряє в оточенні дев'ятьох гостей. Він у центрі, обличчя його повернуто до Вольтера, який розмовляє з монархом, трохи нахилившись уперед. На філософі перука, він вбраний у ліловий оксамитовий камзол та оздоблену мереживом сорочку.

Шум бурхливого балтійського вітру, що розгойдує високі дерева в лісі поблизу Шлезвіг-Гольштейну, змішується з шелестінням

зім'ятого паперу. Майже за сорок п'ять кілометрів від Гамбурга, неподалік від містечка Бад-Брамштедт, у маєтку Біссенмур, в безпечній тиші своєї кімнати за маленьким столом малює дитина. Хлопчику здається, що від комода, маленького ліжечка та крісел, від синього оксамиту, яким оббиті стіни, лине ледь помітне тепло. Він ніби й сам пливе в тумані, що оточує його. Вік дитини визначити важко.

Карл, юний власник картини, закохався в неї не так давно, коли, прогулюючись з батьками Гамбургом, побачив її в галереї. Пізніше він часто згадував¹, як попросив Отто та Елізабет Лаґерфельд придбати йому цю картину². Сюрприз чекав на нього під ялинкою. Розгорнувши подарунок, хлопчик не втримався від розчарованого вигуку. Батько з матір'ю припустилися помилки. Замість гостей у перуках, якими він милувався крізь вікно, стояли флейтисти. Він заявив, що бажає мати саме тут картину, що його вразила. Батьки мусять зателефонувати в галерею і поміняти його різдвяний подарунок. І от картина перед ним. «Його, мабуть, вразила обстановка, розкішна архітектура, велика люстра, стіл, сервірований золотими приборами, вид на сад, а ще безпосередність гостей, їхні перуки, одяг».³ «Певне, йому було цікаво, що вони їдять, про що говорять один з одним»⁴,— припускає історик мистецтв Даніель Алькуфф. Якщо уважно придивитись до «Круглого стола», оживе далекий і захопливий світ європейських дворів до Революції, світ Франції часів Просвітництва, атмосфера тодішньої літератури, живопису, архітектури, уваги до деталей, культури вишуканості. Можна завважити вплив на прусський декор Версальського палацу, пишність якого і надихнула Фрідріха II на створення Сан-Сусі, можна відчутти дух Парижу, який був

¹ Marie-Claire Pauwels «Karl le magnifique», *Le Point*, 7 липня 2005.

² Jacques Bertoin «Karl Lagerfeld, marginal de luxe», *Le Monde-dimanche*, 27 квітня 1980.

³ Un jour, un destin: Karl Lagerfeld: être et paraître, collection documentaire de Laurent Delahousse, réalisé par Laurent Allen-Caron, produit par Magnéto Presse, France 2, 19 лютого 2017.

⁴ Інтерв'ю з автором.